

Kudüs ve Filistin Derslerine Giriş

“Mücadelemizi sürdürmek için önce zincirlerimizi hissetmeli, sonra onları anlamalı, sonra onları kırmalıyız. ...”

Edward Said

Özet

Bu bölümde, modern bilim ve akademinin emperyal ve siyonist politikalarca araçsallaştırılmasının eleştirel bir analizi yapılmıştır. 7 Ekim 2023 tarihinden sonra yaşanan soykırım, Filistin'i küresel anlamda ve hemen her alanda emperyalizm ve siyonizme karşı özgürlük ve direnişin simgesi hâline dönüştürdü. Bu alanlardan biri de akademik dünyadır. Bu süreçte akademik dünyada yaşananlar siyonist baskının yıkıcı ve çok boyutlu bir hegemonyaya dönüştüğünü gösterdi. Bu bağlamda 7 Ekim, insanlık tarihi için olduğu kadar bilim dünyası açısından da bir milat kabul edilmelidir. Bu süreçte yaşanan gelişmeler, bilimin amacı, üniversitelerin toplumsal işlevi üzerine yeniden düşünülmesine, bilim insanlarının sorumluluklarının ve üniversitelerin rolünün sorgulanmasına sebep oldu. Antisyonizm ile antisemitizmi eşitleme girişimleri, siyonizmi sorgulayan akademisyenlerin işlerine son verme, soykırımı protesto eden öğrencilere fiziksel, psikolojik ve sembolik şiddet uygulama, üniversitelerin ödeneklerini kesme ve rektörleri istifaya zorlama gibi pratikler Aksa Tufanı sonrası akademide yaşanan baskının boyutlarını gözler önüne sermektedir. Akademide siyonist hegemonyayı kırma eylemi “Epistemik bir Aksa Tufanı” olarak tanımlanabilir. Modern çağda emperyal çıkarlar doğrultusunda biçimlenen akademiye karşı özgür düşünceye alan tanıyan, özgün ve özne bir akademiye duyulan ihtiyaç her zamankinden daha fazladır. Siyonist hegemonyanın vardığı seviyede bu ihtiyaç insanlık için varoluşsal bir önem arz etmektedir. Bu bölümde, siyonist baskı karşısında üniversitelerin, akademisyenlerin ve özellikle de öğrencilerin üstlenmesi gereken rollere değinilmiş ve Filistin davasının savunulmasına yönelik teorik ve pratik bir eylem planı oluşturulmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda elinizdeki kitabın “girişi” olarak kitaptaki bölüm ve okuma parçalarında detaylarını bulacağınız antisyonist duruşun genel çerçevesi çizilmiştir.

Prof. Dr. İbrahim Özcoşar

Mardin Artuklu Üniversitesi

Giriş

Modern bilim ve üniversiteler, uzun süredir emperyal ve kolonyal projelere doğru ya da dolaylı biçimde hizmet etmektedir. Postmodern yaklaşımlar her ne kadar bu ilişkiyi daha yumuşak biçimlerde sunsa da, çoğu zaman aynı güç yapılarını yeniden üretmektedir. Bilimsel bilginin ve akademik kurumların özellikle Batı merkezli bir politik üstünlük zemininde şekillenmiş olması, onları yalnızca hakikatin peşinde koşan yapılardan çok, mevcut küresel eşitsizlikleri destekleyen ve meşrulaştırılan yapılar haline getirmiştir.

Bugün geldiğimiz noktada bilim, yalnızca epistemolojik değil, aynı zamanda ahlaki bir kriz içindedir. Rasyonel akıl mutlaklaştırılmış, bilimsel bilgi ise evrensel bir hakikat gibi sunulmuştur. Bu durum, bilimin insan ve doğa üzerindeki tahakkümünü artırmış, onu zamanla sömürgeci politikaların aracı yapmıştır. Bilimin ilim, irfan ve hikmetten uzaklaştırılarak materyalist bir zemine indirgenmesi, bu krizin temelidir. Dahası, günümüzde bilim, sadece emperyalizmin değil, aynı zamanda siyonizmin de bir aracına dönüşmüş durumdadır.

İslam coğrafyası, uzun süredir kendi tanımlarını ve bilgi üretim modellerini ortaya koymakta zorlanmaktadır. Bu nedenle, Batı'nın oryantalist söylemleriyle inşa ettiği “Ortadoğu” gibi kavramlar

geniş kitleler tarafından sorgulanmaksızın kabul edilmiştir. Batı, sahip olduğu bilgi üretim kaynakları ve yayın ağı sayesinde “diğerleri adına konuşma” gücünü elinde tutmaktadır. Bu güç, alternatif bilgi biçimlerini bastırmakta, akademik çoğulluğun önünü kesmektedir.¹

Bilimsel krizin geldiği bu noktada, özellikle 7 Ekim 2023'ten itibaren Gazze'de yaşananlar bilim ve akademiye yeniden sorgulamamıza neden olmuştur. Aksa Tufanı ve sonrasında yaşanan soykırım, sadece politik değil, epistemolojik bir kırılma noktasıdır. Bu süreçte bilim insanlarının ve üniversitelerin tavrı sorgulanmış, insani bir duruşun siyonizme karşı açık ve net bir karşı çıkışla mümkün olabileceği anlaşılmıştır.

Gazze örneği, bilimin ve akademinin yalnızca gözlemleyen değil, aynı zamanda taraf olan yapılar olduğunu bir kez daha göstermiştir. Bu bağlamda *Kudüs ve Filistin Dersleri* kitabı, sıradan bir akademik eser değil; özgür düşüncenin, direnişin ve vicdanın ortak bir sesi olmayı amaçlayan kolektif bir çabadır. Farklı alanlardan akademisyenler, bu kitapta hem bilimsel sömürünün teorik arka planını ele almakta hem de Filistin üzerinden küresel sistemin ahlaki ve epistemik sorgulamasını yapmaktadır.

Siyonizm-Akademi İş Birliği

Siyonizm, ağırlıklı olarak politik bir kavram olarak ele alındığından bu ideolojinin özellikle bilimsel ve akademik alanlarla olan ilişkisi genellikle ihmal edilmektedir. Bunun başlıca nedeni, siyonizmle ilgili yaklaşım, değerlendirme ve araştırmaların çoğunlukla akademik ve bilimsel nitelikten yoksun olmasıdır. Ayrıca, siyonizmin toplumsal hayatta öne çıkan yönleri de genellikle akademik ve bilimsel disip-

linlerle doğrudan ilişkilendirilememektedir. Bu görünmez kılmanın siyonizm açısından oldukça anlaşılır ve stratejik sebepleri vardır. Bu durumu, siyonizm ile akademi arasındaki iş birliğinin sürekliliğini sağlayan bir yapı olarak görmek mümkündür. Söz konusu iş birliği; siyasi, sosyal ve ekonomik alanlardaki stratejik planlamaların teorik arka planından, soykırımlarda kullanılan yapay zeka ve

ileri silah teknolojilerinin geliştirilmesine kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Ayrıca Siyonizm, değişen tarihsel ve toplumsal koşullara uyum sağlama ve stratejik pozisyon geliştirme süreçlerinde akademik alandan ciddi ölçüde destek almaktadır. Nitekim, siyonist yapıların dönemsel olarak ittifak kurmak istedikleri toplumlara yönelik sempati üretmeye elverişli konuların akademik gündeme taşınması ya da bu alanlarda özel araştırmaların teşvik edilmesi, bu desteğin somut bir yansımasıdır. Örneğin bazı akademik çalışmalarda 'Türk Yahudileri', 'Kürt Yahudileri' gibi kavramsallaştırmaların kullanılması ya da işgalci Siyonist aktörlerin yerel 'hemşerilik' söylemleriyle meşrulaştırılmasına yönelik çabalar, bu stratejik yönlendirmelere dair dikkate değer örnekler arasında yer almaktadır.

Bu bağlamda, ilk bakışta sevimli ve zararsız görünen bazı akademik çalışmaların, siyonizmin örtük meşrulaştırma ve müttefik kazanma aracı hâline gelmesi, -akademik ilişkisinde en masum görünen ittifak alanlarından birini oluşturmaktadır. Bunun çok daha ötesinde siyonizmin, hem işgal altındaki Filistin topraklarında hem ABD başta olmak üzere dünyanın farklı ülkelerinde kurdukları/destekledikleri üniversitelerde veya yine dünyanın birçok yerinde bireysel olarak destekledikleri akademisyenler aracılığıyla bilim dünyasında oldukça etkili olduğunu belirtmek gerekir. Bu çalışmalar Filistin'de, İngiliz işgalinin ilk yıllarında 1918'de Kudüs İbrani Üniversitesi'nin kurulmasıyla başlamıştır. Günümüzde sayıları 9'a çıkan bu üniversitelerin belirgin özelliği, akademik başarılarının oldukça iyi düzeyde olması, patent-makale sayılarının dünya ortalamasının üzerinde olması ve dünyanın en inovatif üniversiteleri arasında yer almalarıdır. Sadece bu 9 üniversitenin yıllık yayın ve patent sayılarının bütün İslam

dünyasındaki bini aşan üniversitenin yıllık yayın ve patent sayısıyla yarıştığını söylemek bir karşılaştırma için yeterli olacaktır. Öte yandan dünyada ABD başta olmak üzere Meksika'dan Almanya'ya kadar birçok ülkede bulunan Yahudi üniversiteleri siyonizmin bilimsel ve akademik propagandasına yoğunlaşmışlardır. Ayrıca İsrail, uluslararası düzeyde gerçekleştirdiği anlaşmalarda akademik iş birliğine dair özel maddelerin yer almasına büyük özen göstermekte; bu yolla politik ilişki kurduğu ülkelerin akademik yapıları üzerinde dolaylı fakat etkili bir nüfuz alanı oluşturmaya çalışmaktadır.²

Siyonizmin üniversite ve akademisyenlerle iş birliği içinde bulunduğu başlıca alanlar şöyle sıralanabilir:

1. Akademik alanda siyonizm lehine bir gündem oluşturmak ve aynı zamanda siyonizm karşıtı ya da karşıt olma potansiyeli taşıyan akademisyenleri baskı altına alarak etkisizleştirmek. Bu stratejinin çeşitli örneklerine aşağıda ayrıntılı biçimde değinilecektir.
2. Filistin topraklarında devam eden sömürgeleştirmeyi haklı çıkaracak ve meşrulaştıracak teoriler üretmek.
3. Filistinlilerin kademeli olarak etnik temizliğini rasyonelleştirmek.
4. Siyonizmi desteklemeyen öğrencilere ayrımcılık yapmak.
5. Hukuk dışı cinayetler dahil işgalcilerin yaptığı her eylem için ahlaki gerekçeler sağlamak.
6. Savaş suçlarında kullanılan silah sistemleri ve askeri doktrinleri geliştirmek.

Tüm bu iş birliklerine Gazze'de soykırımın daha sistematik ve etkili yürütülmesini sağlamak amacıyla teknolojik unsurların geliştirilmesini de ekleyebiliriz. Çocuk sayısının fazla olduğu ailelerin belirlenip,

bir arada oldukları zamanın tespit edilerek hangi bombalama tipiyle daha çok kişinin öldürebileceğini belirleyen yapay zekâ ve algoritma yazılımlarının siyonizmle iş birliği yapan sözde bilim insanlarınca geliştirilmesi bunun örneği olarak

Akademide Siyonist Baskı

Gazze'deki soykırım süreci, yukarıda bahsettiğimiz siyonizm-akademik iş birliğini farklı boyutlarıyla gözler önüne serdiği gibi siyonizmin bilim dünyasındaki tiranlığının da bilinenden çok daha ileri düzeyde olduğunu göstermiştir. Aslında, ABD ve Avrupa'daki akademik dünyada belirli bir baskı düzeyinin varlığı uzun süredir bilinen ve alışılmış bir gerçektir. Bununla birlikte antisyonist söylemleri baskı altına alarak bu tür söylemleri dilendirenleri sindirmeye yönelik bir politika uzun zamandır uygulanıyordu. Bilim dünyasında oluşturulan korku atmosferi birçok akademisyen için siyonizmi uzak durulması gereken tehlikeli ve tekinsiz bir alana dönüştürmüştü. Siyonizmin dikkat çeken stratejik özelliklerinden biri, kendisine yönelik her türlü eleştiriyi antisemitizmle özdeşleştirme çabasıdır. Özellikle Yahudi toplumu içerisinde, antisemitizmin Yahudi olmayanların doğasında var olan bir eğilimmiş gibi sunulması, eleştirel yaklaşımların gayrimeşru hale getirilmesini amaçlayan ideolojik bir araç işlevi görmektedir.³

Hayatın her alanında olduğu gibi akademik alanda da antisyonist tavır ve söylemleri antisemitist olarak gösterme ve antisyonist zemine aidiyeti sorgulanır hale getirmeye yönelik bir strateji uzun zamandır uygulanıyordu. Öyle ki; Fransa Ulusal Meclisi, aralarında 127 Yahudi akademisyenin de bulunduğu çok sayıda akademisyenin bu iki kavramın eş tutulamayacağına dair itirazlarına rağmen, 2019 yılında antisemitizm ile antisio-

gösterilebilir. Tüm bunlar değerlendirildiğinde, siyonizme destek veren üniversiteler, bilim insanları siyonist işgal rejiminin ve Gazze soykırımının gönüllü suç ortakları olarak tanımlanabilirler.

nizmi aynı sayan karar tasarısını kabul etmiştir.⁴ Antisemitizm ile antisyonizmi eşitleyen yaygın ve baskın algı çalışması, zamanla hegemonik bir anlayışa dönüştürülmüş; bu sayede siyonizm, antisemitizm kavramı etrafında inşa edilen ideolojik bir koruma kalkanyla eleştiriden büyük ölçüde muaf hale getirilmiştir. R. Garaudy bu sebeple 1983'te yazdığı *Siyonizm Dosyası* kitabına "dokunulmaz /tehlikeli bir meseleyi ele alıyoruz" diye başlamıştı.⁵ Tüm bu süreçte ortaya çıkan tablo, Avrupa ve Amerika'daki akademisyenler arasında antisemitizmle suçlanma korkusunun travmatik bir psikoz seviyesine ulaştığını ve siyonist baskılar karşısında Batı akademisinin acil bir rehabilitasyona ihtiyaç duyduğunu düşündürmektedir. Bu baskıya maruz kalanlar içinde en bilinen isimlerinden biri, Edward Said'tir. Filistinli Hıristiyan bir ailenin çocuğu ola-

antisemitizm

Etimolojik olarak "Semitik halklara karşı olma" anlamına gelmekle birlikte, tarihsel ve ideolojik bağlamda özellikle Yahudilere yönelmiş düşmanlık, nefret ve önyargıyı ifade eden bir kavramdır. 19. yüzyıldan itibaren "Semitik" teriminin Yahudilerle özdeşleştirilmesiyle birlikte, antisemitizm terimi, daha geniş bir dilsel veya etnik gruba yönelik değil, doğrudan Yahudi karşıtlığına işaret eden özel bir ayrımcılık biçimi haline almıştır. Günümüzde ise siyonistlerce, Filistin'de işledikleri insan hakları suçlarını dile getirenleri susturmaya yönelik bir araca dönüşmüştür.

rak Kudüs'te doğan E. Said, Amerikan edebiyatı profesörü olarak postkolonyal araştırmalarda "Şark" hakkındaki indirgeyici, aşağılayıcı stereotiplerin ısrarını ortaya koyan temel bir metin olan *Oryantalizm* adlı kitabıyla tanınır.⁶ Dünyaca ünlü sosyal bilimci olarak birçok çalışmaya imza atan E. Said'in en önemli özelliklerinden biri de sosyal bilimlerin emperyal amaçlarla kullanımına dair yaptığı eleştirilerdir. Bu bağlamda emperyalizmin tarihini, modern bilimin suistimali ve deformasyonunun tarihi olarak nitelendiren Said, Batı emperyalizmi ve siyonizm arasındaki iş birliğine dikkat çekerek siyonizmin kökenlerini Batı emperyalizmi ile ilişkilendirir:

"Emperyalizm ve siyonizmin entelektüel kökenlerini çok kısaca özetlemek istiyorum; çünkü her ikisinin de kurbanı olarak, bugün hâlâ bizi etkileyen ve 19. yüzyıl siyasal ve kültürel düşüncesinin mirası olan büyük baskı sistemlerinin tarihini, metodolojisini ve epistemolojisini yeterince dikkate almadığımızı düşünüyorum... Gerçek şu ki, göstermeyi umduğum gibi, siyonizm ve emperyalizm birbirinden besleniyor; her biri kendi tarzında, Batı entelektüel ve siyasal kültürünün tam merkezinde yer alıyor... Yine de Filistin için siyonist proje, İngilizlerin, Fransızların, Almanların, Amerikalıların ve Rusların toprak genişlemesi için kullandıkları terimlerle formüle edildi. İlk siyonistler, Avrupalıların tek tarafı olarak boş ve medeniyetsiz ilan edilen topraklara yönelmesi gibi Filistin'e yöneldiler. Yerli Araplar ya geri kalmış ya da var olmayan olarak kabul edildi. Filistin'deki Yahudi hakları, aynı şeyi Tazmanya'da, Güneyde, doğuda, batıda ve kuzeyde ve Asya ve Amerika'nın her yerinde yapmış olan güçlü bir Avrupa emperyalizminin hukuki ve hatta metafiziksel olarak formüle edildi. Siyonizmin trajik körlüğü, yalnızca Yahudilere yönelik Avrupa baskısında değil, aynı zamanda siyah, sarı, esmer ve kızıl halklara yönelik Avrupa baskısının bir parçası olarak ve arasında doğmuş olmasıdır. Siyonizm, ezilenlerle değil, ezenlerle ittifak kurmayı seçti... Teoride ve pratikte, siyonizm Avrupa

*emperyalizminin bozulmuş bir tekrarıdır. Marx'ın, II.Napolyon için amcası I. Napolyon'un bir parodisi olduğunu söylemesi gibi, siyonizm de Avrupa emperyalizminin bir parodisidir."*⁷

1977'de yaptığı bu eleştirileri bir dizi bilimsel ve siyasal çalışmayla devam ettiren Said, siyonizmin hedefi haline gelmiş ve görev yaptığı Columbia Üniversitesinden atılması için, 2003 yılındaki ölümüne dek aralıksız süren bir kampanya başlatılmıştır. Columbia Üniversitesindeki Ofisi 1985'te kundaklanan Said'e, üniversite yönetimi sahip çıkmış; hatta ofisinin camları kurşungeçirmez camlarla değiştirilmiştir. Yine 2000 yılında *Edward Said'in Lübnan ziyareti sırasında İsrail'in terk ettiği bir kontrol kulesine taş atarken çekilen bir fotoğrafının, İsrail askerine taş attığı biçiminde dolaşıma girmesi üzerine Yahudi öğrenci birlikleri Said'in görevden uzaklaştırılması talebinde bulunmuş, üniversitenin idari rektörü Jonathan R. Cole, bu talebi "ifade özgürlüğü" gerekçesiyle geri çevirmişti.⁸*

Edward Said örneğinde de görüldüğü gibi, 7 Ekim 2023 öncesinde de siyonizm akademide baskı atmosferi oluşturmasına rağmen belli düzeyde direnç de görebilmekteydi. Ancak 7 Ekim 2023 sonrasında yaşananlar siyonist baskının akademiyi boyunduruğu altına aldığını açıkça göstermektedir. Bu tarihten sonra yaşananlar, siyonizmin akademide -Filistin'deki işgalin ilk yıllarından itibaren başlayan- baskısının zamanla arttığını ve farklı araçlar kullanılarak akademinin siyonizmin amaçları için kullanışlı bir aparata dönüştürülmesi yolunda önemli mesafeler katedildiğini göstermektedir.

Gazze'de yaşanan soykırıma karşı dünyanın birçok bölgesinde olduğu gibi Batı'da da çeşitli sivil inisiyatifler kitlesel gösteriler düzenleyerek güçlü bir vicdani duruş

sergilemiştir. Buna karşın, Batı akademisi ve entelektüel çevreleri, kamuoyundaki bu duyarlılığın oldukça gerisinde kalarak dikkat çekici bir sessizliğe gömülmüştür. Olağan şartlarda Batı'daki toplumsal hareketlerin hem ortaya çıkmasında hem de kararlılıkla sürdürülmesinde öncü bir rol üstlenen akademi, Gazze'de yaşanan soykırım karşısında derin bir suskunluğa bürünerek siyonizmin akademik alandaki etkisini ve baskılayıcı gücünü açıkça gözler önüne sermiştir. Bazı önemli isimler tarafından dile getirilen küçük itirazlar da "şartlı kınama"nın ötesine geçemeyerek siyonizmi eleştirmek söz konusu olduğunda Batı düşünce dünyasının ve değer yargılarının işlevsiz bir hâle geldiği ortaya koyulmuş oldu. Bu süreçte verilebilecek birçok örnek içinde en dikkat çekicilerden biri, literatüre "müzakereci demokrasi", "iletişimsel rasyonellik" gibi kavramları kazandıran Habermas'ın uluslararası hukuk ihlali İsrail tarafından gerçekleştirildiğinde kendi kurduğu düşünce sisteminin ve değerlerin tamamen dışına çıkarak İsrail'i koşulsuz bir şekilde desteklemesiydi.⁹ Gazze soykırımı başladığında 94 yaşında, artık kaybedecek hiçbir şeyi olmayan, dünyanın en meşhur yaşayan düşünürü sıfatındaki Habermas soykırıma karşı tutumuyla siyonist korkunun esiri olduğunu gösterdi. İsrail konusunda düşünmeyi bile kategorik olarak reddeden Habermas, 2023 Kasım'ında üç Alman düşünürle altına imza attığı bildiriye Gazze'deki soykırıma karşılık İsrail'in yanında yer alarak cesaret ve vicdandan yoksun bir bilimsel derinliğin anlamsızlığını ortaya koydu.¹⁰

Bir diğer popüler düşünür Slavoj Žižek'in konuyla ilgili söyledikleri, neyin gizlenip neyin açığa vurulabileceğine dair önemli bir gösterge olarak görülmelidir.¹¹ Žižek'in, önce Hamas'ı "şartsız ve amasız" bir terör örgütü olarak kınamak ve "İsrail'in

kendisini savunma hakkı" olduğunu belirtip Batı'da oluş(turul)an koroya katılarak sadakatini beyan ettikten sonra, "kimsenin Filistin'den bahsetmemesinin de bir "analiz yasağı" olduğunu söyleyebilmesi bile sansürün gücünü gösterdi.¹² Yine Žižek'in İsrail'i koşulsuz güvenlik söylemleriyle aklayıp Filistinlilere yalnızca empati ve insani trajedi düzeyinde göstermelik bir konum tanınması, onun radikal siyaset ve tahakküm eleştirisine dayalı genel felsefi iddiasını temelden boşa düşürdü. Çünkü bu yaklaşım, bir taraftan eleştirel teoriyi hegemonik şiddet karşısında pasifize ederken, diğer taraftan ise Filistinlilerin/ezilenin varlığını psikanalitik fanteziye feda etti. Böylece, simgesel şiddeti ifşa ettiğini iddia eden Žižek, esas itibarıyla fiili sömürgeci şiddeti, -ki bu açıkça İsrail'in kullandığı devlet şiddetidir- estetize eden ve Filistin direnişini ise psikanalitik bir patolojiye indirgeyen ideolojik bir tutarsızlık sergiledi. Sonuçta Žižek, evrenselci görünüm altında, Batı-merkezli egemen söylemin muhafazakâr kodlarını yeniden üreten teorik bir konformizme saplandı.¹³ Bu örneklere karşın, siyonist soykırımı eleştirme cesareti gösterenlere karşı gittikçe artan dozda baskılar uygulandı. Yüzlerce örnek arasından bazıları şöyle sıralanabilir:

Pensilvanya'nın Allentown kentindeki küçük bir liberal sanatlar okulu olan Muhlenberg Koleji'nde antropoloji profesörü olarak çalışan Maura Finkelstein bu süreçte ön plana çıkan isimlerdendi. Finkelstein, Yahudi bir akademisyen olarak Gazze'deki siyonist soykırıma karşı bir tepki göstermiş ve sosyal medya hesabından Filistinli performans şairi Remi Kanazi'nin şu mesajını yeniden paylaşmıştı: "Siyonistlere boyun eğmeyin. Onları utandırın. Onları mekânlarınıza kabul etmeyin. Bu soykırım seven faşistlere neden diğer düpedüz ırkçılardan farklı

davranılsın ki.”¹⁴ Bu paylaşımın ardından üniversitedeki sözleşmesi önce askıya alınan Finkelstein, Mayıs 2024’te işinden kovuldu.¹⁵ Finkelstein adı geçmişken aynı soy ismi taşımakla birlikte Maura Finkelstein ile akraba olmayan bir başka Yahudi akademisyen Norman Finkelstein’in 2007’de siyonizme dair eleştirileri sebebiyle DePaul Üniversitesindeki görevine son verildiğini hatırlatmak gerekecektir.

Öte yandan Amerikalı sanatçı Laurie Anderson, 2024’te Almanya’daki Folkwang Üniversitesindeki konuk profesörlük görüşmeleri henüz devam ederken Filistinli sanatçıların 2021’de yayımladığı “*Apartheid Karşıtı Mektubu*”nu desteklemesinin gündeme gelmesiyle görevinden çekilmek zorunda kaldı. Soykırım başladıktan hemen sonra *Sınır Tanımayan Doktorlarla* birlikte Gazze’ye giden ve Şifa Hastanesinde gönüllü olarak çalışan Glasgow Üniversitesi Rektörü Dr. Ghassan Abu Sittah, 2024 Nisan’ında konuşma yapmak üzere geldiği Berlin’de gözaltına alındı ve sınır dışı edilerek hakkında Schengen Bölgesi’ne giriş yasağı konuldu.¹⁶ Harvard Üniversitesinde Orta-doğu Araştırmaları Merkezi müdürü Prof. Dr. Cemal Kafadar, hiçbir somut gerekçe gösterilmeden, sadece olası bir Filistin yanlısı olması iddiasıyla görevinden alındı.

apartheid

Apartheid sistemi, bir ırksal grubun diğer bir ırksal grup üzerinde kurduğu kurumsallaşmış baskı ve tahakküm rejimidir. İlk olarak Güney Afrika’da 1948’den 1994’e kadar uygulanan, ırk ayrımına dayalı bir sistemi tanımlamak için kullanılmıştır. Günümüzde ise, İsrail’in Filistinlilere karşı uluslararası hukuk kurallarını ihlal ederek uyguladığı sistematik ayrımcılık ve baskı politikalarını tanımlamak için kullanılmaktadır.

Gazze’deki soykırımı protesto için başlayan öğrenci eylemleri karşısında öğrencilere engel olmadıkları iddiasıyla ABD’nin en itibarlı üniversitelerinin rektörleri; Columbia Üniversitesi Rektörü Minouche Shafik, Pensilvanya Üniversitesi Rektörü Liz Magill, Harvard Üniversitesi Rektörü Claudine Gay ve MIT Rektörü Sally Kornbluth ABD kongresinde ifadeye çağrıldı ve istifaya zorlandılar. Harvard Rektörü Gay istifa sonrası yaptığı açıklamalarda, ABD’nin köklü bir kurumu Harvard’ın rektörlüğüne seçilen siyahi bir kadın olarak bu süreçte yaşadığı zorlukları anlatırken kendisine “*zenci*” denilerek hakaretler edildiğini ve birçok ölüm tehdidi aldığını açıkladı.¹⁷

Bu süreçte yaşananlar akademisyenler tarafından “*akademik özgürlük krizi/the crisis of academic freedom*” olarak kavramsallaştırıldı. Ateşkes çağrıları bile antisemitik olarak kabul edilirken, soykırımı destekleyenler, rasyonalize edenler suçlamalardan muaf tutuldu.¹⁸ Almanya’da Filistin lehine öğrenci gösterilerini destekleyen akademisyenler hakkında soruşturmalar açıldı ve ödeneklerinde kesintiye gidildi.¹⁹ Yine ABD’de Harvard Üniversitesi antisyonist öğrencileri susturmasına ve bazı akademisyenlerin görevlerine son vermesine rağmen yeterince siyonist yanlısı bulunmadı. Bu nedenle devlete verilen bazı ödeneklerinde kesintiye gidildi. Kısacası Gazze olaylarıyla Batı akademisi, Ortaçağ Avrupa’sındaki cadı avı günlerine geri döndüğünü tüm dünya kamuoyuna aşikâr bir biçimde gösterdi.

Bu sürecin en çarpıcı gelişmelerinden biri, Gazze’deki siyonist soykırımı karşı üniversite kampüslerinde yükselen öğrenci eylemleridir. Bu eylemler, akademik suskunluğun aksine vicdani ve politik bir tepkinin gençlik nezdinde hâlâ canlılığını koruduğunu göstermesi bakımından

son derece önemlidir. ABD başta olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde üniversiteler antisyonist eylemlerin merkezine dönüştü. ABD üniversitelerinde öğrenciler oturma eylemleri, açlık grevleri, bina işgalleri yaparak soykırımın durdurulması ve İsrail’e desteğin kesilmesi talebinde bulundular. Bu eylemler kısa bir süre için de olsa bir devrim heyecanı yarattı. Hatta ABD üniversitelerindeki eylemlerin dünyayı değiştirebileceğine dair yazılar yazıldı.²⁰ Ancak bu öğrenci hareketlerinin dünya kamuoyunu etkileme gücü karşısında siyonist elitlerin ve emperyal hegemonya savunucularının tepkisi oldukça sert oldu. ABD’de polisin protestoculara yönelik sert müdahalesine ek olarak bazı üniversitelerde dışarıdan organize edilen siyonist çeteler kampüslerde öğrencilere yönelik sistematik şiddet gerçekleştirdi.²¹ Fransa, Hollanda ve Almanya’da da polis öğrencilere karşı şiddete başvurdu.²² Bütün bunlara rağmen öğrencilerin eylemlerden vazgeçmemesi üzerine üniversitelerde yüz yüze eğitime ara verilerek uzaktan eğitime geçildi.

ABD ve Avrupa’da; “*İsrail ve siyonizme koşulsuz destek veren militan, örgütlü, iyi finanse edilmiş bir destek yapısı*”, “*İsrail’in Gazze’de ve genel olarak Filistin halkına yönelik taktiklerine yönelik eleştirileri antisemitizmle ilişkilendirerek, Yahudi öğren-*

Üniversitelerde Siyonist Baskıyı Aşmak: Epistemik Aksa Tufanı

Siyonizmin üniversitelerde baskısı, iç içe geçmiş düşünsel ve kurumsal katmanlardan oluşmaktadır. Siyonizm öncelikle bilim ve akademiyle teorik anlamda bir ilişki düzeyi inşa ederek etki alanını genişletmeye çalışmaktadır. Siyonizm ve bilim ilişkisini teknik ve teorik bir dille; Hakikatle epistemi arasındaki kopuşun ontolojik (varoluşsal) bir tehlikeye dönüşmesi olarak özetleyebiliriz. Bu teknik tanım şu anlama gelir: Siyonizm; bilgiyi-bilimi

*cilerin üniversite sınırları içindeki protestoların yarattığı atmosfer nedeniyle güvende olmadığı yönündeki manipülatif ve abartılı iddiaları meşru göstererek*²³ öğrenci gösterilerinin aleyhine bir atmosfer oluşturmaya çalıştılar. Alman Üniversiteler Birliği Başkanı Walter Rosenthal’ın, “*Yahudi öğrencilerinin şu anda Alman üniversitelerinde kendilerini güvende hissetmediği, İsrail halkının çektiği acıların görmezden gelinmemesi gerektiği ve bunu ima eden gösterilere müsamaha gösterilemeyeceği*” şeklindeki beyanı manipülatif yaklaşımların bir örneği olarak gösterilebilir.

Tüm baskı ve engellemelere rağmen, üniversite öğrencileri bu süreçte tarihin doğru tarafında yer almışlardır. Siyonist tahakküm altında sessizliğe gömülen akademik çevrelere cesaret, onur, erdem ve vicdanın ne anlama geldiğini fiilen göstermişlerdir. Her ne kadar bugün susturulmuş gibi görünseler de, Gazze’nin yaşadığı bu ahlaki uyanış, yalnızca kampüslerde başlayan direniş ruhunun değil, aynı zamanda insanlığın unutturulmaya çalışılan temel değerlerinin de yeniden hatırlanmasına vesile olmuştur. Bu yönüyle ‘Gazze Okulu’, çağdaş vicdan hareketlerinin hem ilham kaynağı hem de tarihsel meşruiyet zeminine dönüşmüştür.

hakikati ortaya çıkarmanın aracı olmaktan ziyade hakikati örtmeye yönelik bir araca dönüştürme çabası içerisindedir. Kendi amaçlarına ulaşmak için bilimi bir manipülasyon aparatına dönüştürmenin bütün insanlığı tehdit eden bir tarafı söz konusudur. Bu tehdidin ortadan kalkması için üniversitelere, akademisyenlere ve öğrencilere önemli sorumluluk ve görevler düşüyor. Bu görevi; siyonist hegemonyadan/baskıdan ve korkudan kurtulmak

için "Epistemik bir Aksa Tufanı" başlatmak olarak ifade edebiliriz.

epistemik aksa tufanı

Epistemik Aksa Tufanı; siyonist söylem, bilgi tekeli ve medya manipülasyonlarına karşı, hakikate dayalı ahlaki bilgi sistemlerinin yeniden inşasını amaçlayan entelektüel bir direniş hareketidir. Bu kavram, bilgi alanında ezilenlerin ve susturulanların hakikat arayışını temsil ederek, zihinsel bir karşı saldırı, düşünsel bir uyanış ve hakikat merkezli bir bilgi devrimi sürecini ifade eder.

Günümüz dünya üniversitelerinin en belirgin özelliklerinden biri, homojen bir Batılı karaktere sahip olmalarıdır. Küresel ölçekte üniversiteler, büyük ölçüde aynı epistemolojik zemine dayanan Batılı amaçlar doğrultusunda yapılandırılmakta ve benzer idealleri paylaşan kurumsal yapılar halinde faaliyet göstermektedir. Bu homojenliğin kaynağını uluslararası ve bilimsel standartlardan çok Batı hegemonyasına teslimiyet olarak değerlendirmek daha gerçekçi olacaktır.²⁴ E. Said'in bahsettiği Batı emperyalizmi ile siyonizm arasındaki iş birliği düşünüldüğünde bu tespitlerin belli oranlarda siyonizm için yapılabileceği aşikârdır. ABD edebiyat kuramcısı Walter Benn Michaels'in "Üniversitelerimiz fakir insanların fukaralıklarını hak ettiğine kendimizi ikna etmek için başat düzeneğimiz haline gelmiştir."²⁵ şeklinde ifade ettiği üniversitelerin emperyal amaçlara meşruiyet oluşturacak teorik ve akılcı gerekçeler oluşturma işlevi bugün siyonizme uyarlanmış durumdadır. Modern üniversite fikrinin zihinsel ve kurumsal arka planını açığa çıkaran bu tespit, aynı zamanda bu arka plana meydan okuyan düşünce yapısının

ve kurumsal formun, günümüz üniversitesi içinde yeniden ortaya çıkma potansiyelini de göstermektedir. Firavun'un sarayında Musa'nın yetişmesi metaforu bu potansiyeli örneklemek için kullanılabilir.

Siyonizmin hegemonik tutumu ve bu tutumun soykırım boyutuna ulaşarak akademiye bu sürece payanda etme cüreti karşısında, üniversitelerin özgür ve özgün yapıları dönüşebilmesi için küresel ölçekte bir dinamizme ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak bu konuda asıl görev ve sorumluluk, İslam dünyasına düşmektedir. İslam dünyasının kendi geleneğinden ilham alan bir yaklaşımla akademiye bu hegemonyadan kurtaracak bir praksiyi ortaya koyması elzemdir. Batı dünyasında insanlık vicdanının sesi olan birçok akademisyenin duyarlılığı takdire şayan olmakla birlikte, Batı bilim geleneğinin emperyal köklerinden tamamen kurtulmuş yaklaşımlar geliştirmesi mümkün görülmemektedir. Bu sebeple insani ve vicdani yaklaşım sahibi birçok Batılı akademisyen bile siyonizmi ancak Batı dünyasında kabul edilebilir bir söylem ve anlatının içinde ele alabilmekte ve tüm vicdani tutumlarına rağmen belli konularda Filistin aleyhine olabilecek zaafı göstermektedir. Bu zaafıların bir kısmını şöyle özetleyebiliriz: Filistin yanlısı birçok akademisyen İsrail'in hukuki açıdan sağlam olmayan temellerini ifşa etmekten uzak durmaktadır. Yine İsrail'in, 1948-1949 savaşlarında işgal yoluyla ele geçirdiği Filistin topraklarındaki mevcudiyetini genellikle bir sorun olarak görmemektedirler. İsrail'in "sömürgeci-yerleşimci" karakteri yeterince vurgulanmamaktadır. Bu akademisyenlerin önemli bir kısmı, İsrail'in iki devletli çözüm yolunda Filistinlilerle müzakereye ikna edilmesini desteklemektedir ki, bu formülün nihai hedefi, en iyi ihtimalle, tarihi Filistin topraklarının sadece yüzde 22'sinde bir Filistin devle-

tinin kurulmasıdır. Gazze soykırımından sonra değişeceği umulsa da bu akademisyenlerin önemli bir kısmı, İsrail'in "normal" bir devlet olduğu hususunda ittifak halindedir. Ayrıca Batılı akademisyenlerin çoğunluğu, İsrail'in uluslararası baskılar ve yaptırımlar aracılığıyla "yola getirilmesi" hususunda herhangi bir kararlılık sergilemekten uzaktırlar.²⁶ Tüm bu yaklaşımlar şunu göstermektedir ki; insani ve vicdani bir bakış açısı olsa bile Batılı bir akademisyenin veya sıradan bir Batılının, içinde yetiştiği ortam, maruz kaldığı yoğun propaganda ve baskılar karşısında Filistin'de yaşananları, İsrail/siyonizm sorununu bütün boyutlarıyla tahlil edip anlamasını ve hakkaniyetli bir çözüm önerisi sunmasını beklemek çok da adil olmayacaktır.

Bütün bunlar düşünüldüğünde akademiye siyonist baskıyı aşma konusunda İslam dünyasına önemli görevler düşmektedir. İslam dünyasının siyasi, sosyal ve ekonomik göstergeleri bu cümleyi "naif" gösterse de, siyonist baskıyı aşacak bir akademi inşa etmek Müslüman olsun-olmasın veya dünya görüşü ne olursa olsun hayat referanslarını İslam coğrafyasından alan herkesin ortak görevine dönüşmelidir. Gazze'de yaşanan barbarlık karşısında insanlığın genel yaklaşımı, siyonizme karşı tutarlı bir tavrın/karşı koyuşun ancak İslam dünyası kaynaklı olabileceğini gözler önüne sermektedir. Bu iddianın başlıca gerekçeleri şunlardır: Öncelikle, yukarıda da belirtildiği gibi, siyonizmin doğrudan tehdidi altındaki coğrafya olarak bu görev evvela İslam dünyasına düşmektedir. İslam'ın temel kaynağı Kur'an-ı Kerim'in "İsrailoğulları" kavramsallaştırmasıyla siyonizme karşı bütün insanlığı yüzyıllar öncesinde uyarmasının İslam toplumunda bir farkındalık ve bilinç oluşturmaya da sebepler arasında sayılabilir. Bunun yanında bugün siyo-

nizm, antisemitizm ve İslamofobi başta olmak üzere insanlığın temel değerlerini kökünden sarsan ırkçı ve ötekileştirici yaklaşımlara alternatif yegâne tarihi pratik İslam dünyasında yaşanmıştır. İslam dünyasındaki mevcut tablonun olumsuzluğu bu söylediklerimizle çelişkili görünse de Gazze soykırımı gibi büyük bir gerçeğin karşısında, soykırım zihniyetini doğuran, besleyen, büyüten ve apaçık soykırımı destekleyen Batı dünyasının bu sorunu çözeceği beklentisi içinde olmak daha büyük bir çelişkidir. Kaldı ki, İslam coğrafyasının tamamı, bu sürecin bir sonraki hedefi olma riskini taşımaktadır. Bu tehdit karşısında üniversitelere, akademisyenlere ve üniversite öğrencilerine düşen görev Epistemik Aksa Tufanı olarak kavramsallaştırdığımız özgür, özgün ve özne bir akademiye yeniden inşa etmektir. Bunun için de:

hasbara

İsrail'in imajını iyileştirmek ve politikalarını savunmak için kullandığı, stratejik bir iletişim ve propaganda kampanyasıdır. "Açıklama" anlamına gelen İbranice bir kelime olan Hasbara, çeşitli medya kanalları ve yöntemler kullanarak, İsrail'in eylemlerini meşrulaştırmayı ve eleştirilere karşı koymayı amaçlar. Bu kampanya, gerçekleri çarpıtarak veya gizleyerek, hedef kitlenin duyarlılığını sınırlayarak ve seçici algılamaya yönlere çalışır. İsrail hükümeti ve destekçileri tarafından yürütülen Hasbara, kamu diplomasisi adı altında resmi olarak benimsenmişse de bir manipülasyon, propaganda ve yanlış bilgi yayımı aracı olarak kullanılmaktadır.

1. Üniversitelerimizi dünya üniversiteleri arasında akademik yeterliliğini ispatlanmış ve küresel çapta standartlar belirleyen üniversitelere dönüştürmeliyiz.
2. Üniversitelerimiz ve akademisyenle-

- rimiz, Batılı yaklaşım ve teoriler karşısında kendi coğrafyamızı merkeze alan yaklaşım ve teorileri geliştirecek özgüvene sahip olmalıdır.
3. İslam dünyasındaki üniversiteler kendi aralarında ve dünyadaki anti-siyonist üniversiteler ile iş birliklerine özel bir önem vermelidir.
 4. Antisyonizmin, antisemitizmle aynı olmadığı bütün bir dünyaya kabul ettirilmelidir. Bunun için ikisinin aynı anlam alanlarını karşılamadığı daha sık ve daha cesur bir tutumla tekrarlanmalıdır. Özellikle İslam düşüncesinin bir ırkçılık türü olarak antisemitizme imkân tanımadığının altı çizilmelidir.
 5. Antisyonist duruşun insanlık için ontolojik ve ahlaki bir zorunluluk olduğu uluslararası kamuoyuna anlatılmalıdır.
 6. Siyonistlerce üretilen kavram ve teorilere karşı dikkatli olunmalı, özgün kavram ve teorilere ağırlık verilmelidir.
 7. Başta işgal altındaki topraklardaki üniversiteler olmak üzere siyonizmi destekleyen bütün üniversitelere ve akademisyenlere yönelik "Boykot, Tecrit ve Yaptırımlar"²⁷ içeren bir hareket başlatılmalıdır.
 8. Soykırımı unutturmayacak bilimsel faaliyetlere ağırlık verilmelidir.
 9. Soykırımı her yönüyle kayıt altına alıp, belgeleyecek ve uluslararası kamuoyuyla paylaşacak çalışmalar yapılmalıdır.

Siyonizm karşısında üniversite öğrencilerine düşen görevleri ayrıca ele almak gerekmektedir. Üniversite öğrencilerinin belli kalıpları aşma, daha cesur davranabilme ve duruşlarını geleceğe taşıma

özellikleri onları bu konuda daha etkili kılmaktadır. Siyonizm de bu sebeplerle "hasbara" adını verdiği ve "savunulamaz olanı savunmaya yönelik propaganda faaliyetlerini" genellikle Dünya Yahudi Öğrenciler Birliği eliyle yürütmektedir. Bu faaliyetlerin genel çerçevesi 2002 yılından yayımlanan "Hasbara El Kitabı: İsrail'i Kampüste Savunmak" kitabıyla ortaya koyulmuştur. Bu kitaba göre Hasbara, 3 tamamlayıcı aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama; 'pozitif' söylemdir. "Biz oradaydık, Tanrı burayı bize verdi" gibi yargılarla meşruiyet üretimi söz konusudur. İkinci olarak 'savunmacı' söylem: İsrail devleti, tarihsel antisemitizmi ve Yahudi soykırımını araçsallaştırarak, Yahudi halkının güvenliğini sağlamaya yönelik zorunlu bir oluşum olarak kendisini meşrulaştırmaya çalışmaktadır. Üçüncü olarak ise 'negatif' boyut: İsrail'in tarihsel olarak var olan yapısına ve pratiklerine dair her türlü analitik inceleme ve eleştiriyi inkâr etmekte, bu eleştirileri itibarsızlaştırmakta, susturmaya çalışmakta ve tüm eleştirel yaklaşımları ve olgusal raporlamaları antisemitizmle eşitlemektedir.²⁸ Burada belirtilmesi gereken bir husus da üniversite okuyan Yahudi öğrencilerin bir kısmının bu örgütlülüğe rağmen insani ve vicdani bir duruşu seçerek antisyonist tarafta olmalarıdır.

Bu propaganda örgütlenmelerine karşılık antisyonist yaklaşımın da örgütlü bir iyilik ve propaganda yapılanmasına ihtiyacı vardır. Konuya dair değerlendirmelere antisyonist Yahudi akademisyen Ilan Pappé'nin, elinizdeki kitabın hedefini de oldukça veciz bir şekilde özetleyen, uyarısıyla başlamak yerinde olacaktır: "Karşı propaganda incelikli olduğu kadar karmaşıktır da ve savunmasız yakalanırsanız davanızın duyulmasını sağlamanız güçtür."²⁹ Antisyonist üniversite öğrencisinin de ilk yapması gereken Filistin

konusunda derinlikli ve entelektüel bir birikime sahip olmaktır. Bunun farklı yollarından bahsedilebilir: Öncelikle üniversitelerde bu konuda başlı başına seçmeli dersler açılması talep edilebilir. Elbette burada dikkat edilmesi gereken önemli husus, dersi veren öğretim elemanının bilinçli bir antisyonist olmasıdır. Üniversite yönetimleri bunu gerçekleştirme konusunda çeşitli çekinceler taşıyabilirler. Nitekim konunun önemini anlayamama ya da siyonizm korkusu bu konuda etkili olabilir. Bu noktada, öğrencilere düşen görev, üniversitelerinde konu hakkında derinlemesine bilgiye sahip ve cesur akademisyenlerle iletişim kurmaktır. Türkiye'de seçmeli ders açma şartları, genellikle erişilebilir düzeyde olup öğrencilerin bu konudaki talep, teklif ve ısrarları başarı şansını artırmaktadır. Bütün idari ve akademik teşebbüslere rağmen üniversitede böyle bir ders açılmaması durumunda sivil toplum örgütlerinin Kudüs ve Filistin'e dair yüz yüze ve çevrimiçi dersleri takip edilebilir. Bu da imkân dâhilinde değilse üniversite içinde küçük kitap okuma grupları oluşturulabilir. Bunun yanında bu kitabın ilgili bölümünde sunulacak okuma önerileri takip edilerek derinlikli bir birikim oluşturulabilir.

Tüm bunların ötesinde, üniversite öğrencilerinin Kudüs ve Filistin meselesine dair farkındalıklarını buldukları kampüs ortamında örgütlü ve sürdürülebilir bir bilinç düzeyine taşınmaları son derece önemlidir. Bu bilinç, yalnızca politik bir duruş değil, aynı zamanda entelektüel sorumluluk ve tarihsel suçurun ifadesi olarak da değerlendirilmelidir. Bunun en basit ve işlevsel yolu öğrenci kulüpleri/toplulukları kurmaktır. Kudüs ve Filistin Çalışmaları Kulübü, Aksa Kulübü, İsrail Kulübü vb. isimlerle kurulabilecek kulüp-

lerde tüm kampüsü kapsayacak projeler ve faaliyetler ile konuya dair farkındalık oluşturacak imkânlar elde edilebilir. Burada dikkat edilmesi gerek önemli bir husus, oldukça insani bir meselede ideolojik ayrımlara sebep olabilecek dil ve üslup kullanılmamasıdır. Gelinek nokta siyonizm barbarlığı ve soykırımına karşı "insan" ve "vicdan" ortak paydalarında bir araya gelip itiraz geliştirmek bütün ideolojik ayrımlardan çok daha önemli ve anlamlıdır. Şöyle de düşünülebilir; hiçbir ideolojik ayrım, Gazzeli bir çocuğun siyonistlerce öldürülmesini engellemekten daha değerli değildir?

Kampüs ortamında yürütülecek faaliyetlerin son derece çeşitli olabileceği ve neredeyse her disipliner çalışmanın Kudüs ve Filistin meselesiyle ilişkilendirilebilecek bir yön taşıdığı göz önünde bulundurulmalıdır. Spor faaliyetlerinden-sanat sergilerine, müzik dinletilerinden-sinema gösterimlerine, kantin buluşmalarından-söyleşilere, kampüs duvarlarına yapılacak grafitilerden-soykırım katledilmiş çocukların isim listelerinin yayımlanmasına kadar hemen her çalışma bir şekilde siyonizme ve soykırımı dair farkındalık oluşturacak bir faaliyete dönüştürülebilir. Bu konuda gençlerin çok daha yaratıcı fikirler ve eylemler ortaya atacağı kesindir. Bunun yanında mutlaka yıllık belli periyotlarla yapılacak ve sürdürülebilir projeler hayata geçirilmelidir. Anma günleri, Gazzeli çocuklara adanmış gençlik buluşmaları vb. Gençlerin bu konuda en aktif olacakları alanlardan biri de boykottur. Boykotun bütün boyutlarına yönelik bir hassasiyet alanı oluşturulmalıdır. Siyonist üniversite ve akademisyenlerle iş birliğinden, kampüste siyonizme destek veren ürünlerin satılmasına kadar geniş bir yelpazede makul, kararlı ve etkili tepki gösterme yollarına başvurulmalıdır.

Tüm bu çalışmaların en önemli odak noktalarından biri de, içinde yaşadığımız şu post-truth çağda siyonizmin "hakikat"i

manipüle ederek kendi stratejik hedefleri doğrultusunda inşa ettiği kurgusal anlatıların ifşa edilmesidir.

Sonuç

Küresel ölçekte Filistin davasına sahip çıkan kişi ve toplulukların sayısı azımsanamayacak düzeydedir. Bu durum, insanlık adına umut verici bir gelişme olmakla birlikte, siyonist propagandanın son derece profesyonel biçimde yürüttüğü manipülasyon, sansür, filtreleme ve korkutma stratejileri karşısında Filistin yanlısı girişimlerin çoğu zaman yetersiz ve etkisiz kaldığı gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Bu yetersizliğin çok farklı gerekçeleri yanında en önemli sebeplerinden biri, konu hakkında tarihi, sosyolojik ve politik birikime sahip olunmamasıdır. Ne yazık ki Filistin davasını savunan birçok kişi en temel kavramlara yabancı olmak bir yana bütün bir insanlığın geleceğine yön veren bu konu hakkında sadece "slogan" düzeyinde birikime sahiptir. "Değişimi ve özgürlüğü yöneten bilgidir."³⁰ hükmü konuya dair hassasiyet taşıyan herkesin zihninde sadece yer etmekle kalmamalı aynı zamanda bir eylem pratiğine de dönüşmelidir.

Rümeysa Öztürk

Rümeysa Öztürk, Tufts Üniversitesi'nde Çocuk Eğitimi ve İnsan Gelişimi alanında doktora yapan, Fulbright bursuyla ABD'ye gitmiş bir Türk akademisyendir. 2025 yılında "Filistin'de soykırım yaşandığını" dile getiren bir makaleye ortak yazar olduğu gerekçesiyle ABD İç Güvenlik Bakanlığı tarafından gözaltına alınmış; öğrenci vizesi iptal edilerek çeşitli eyaletlerde tutuklu şekilde taşınmıştır. 9 Mayıs'ta federal bir yargıç, kamuya tehdit oluşturmadığı gerekçesiyle kefaletle serbest bırakılmasına hükmetmiştir. Öztürk, akademik çevrelerde savaş mağduru çocuklarla ilgili projeleri ve barışçıl duruşuyla tanınmakta; yaşadığı süreç, ABD'de uluslararası öğrencilere yönelik siyonist baskı açısından dikkat çeken bir örnek olarak değerlendirilmektedir.

Konuya dair derinlikli birikimin başlangıç noktası "Filistin" ve "İsrail" kavramlarına daha başından itibaren doğru anlamları yüklemektir. Ama öncesinde şunun altını çizmek gerekebilir; Kudüs ve Filistin konusunda hassasiyet gösteren herkesin ortak noktası/amacı, emperyalizm ve siyonizmin sömürdüğü dünyayı değiştirmek ve özgürleştirmektir. Bu çabada "Filistin" ve "İsrail" in doğru tanımlarını ise İlan Pappé'nin yerinde kavramsallaştırmasına başvurarak açıklayabiliriz. Buna göre günümüzde yerküre iki kutupludur: "Küresel Filistin" ve "Küresel İsrail"³¹. İnsanlık tarihinin en temel kategorileşmesinin "iyi ve kötü" nün, farklı ifade şekilleriyle "Habil-Kabil", "Melek-Şeytan", "Hürmüz-Ehrimen", "İman-Küfür" vb.'nin günümüzdeki yansıması "Filistin-İsrail" veya "antsiyonizm-siyonizm" dir.

Bu genel tespitin ardından siyonizmin kurgularına karşı hakikatin peşinde olmaya dair genel bir değerlendirme yapmak gerekecektir. Siyonizmin sistematik bir şekilde hakikati erozyona uğratma ve kendi safsatalarını kurmasına karşın "hakikat" i yeniden inşa etmek insanlığın geleceği açısından varoluşsal bir meseledir. Estetize edilmiş yalanların ve mutasyona uğratılmış gerçeklerin post-truth dünyasında insanların çoğu çekilen acıları örten bir simülasyonda yaşıyor. Böyle bir dünyada; "hakikati geri istemek bir meydan okuma eylemidir; gerçekliği manipüle etmeye, metalaştırmaya ve belirsizleştirmeye çalışan güçlere karşı bir direniş biçimidir."³² Bu eylem ve direniş biçimini genel anlamda siyonizm karşısında hakikati yeniden inşa etmek olarak tanımlayabiliriz.

Siyonizm kendi seçilmiş insanlarına, kan ve gözyaşıyla kazanılmış bir gelecek inşa ederken öncelikle geçmişi/tarihi tahrif ve tahrip ediyor. Hakikatin sürekli manipüle edildiği kurgusal bir tarihsel anlatı soykırım ve işgalin gerekçesi olarak sunuluyor. Buna göre öncelikle coğrafi isimlendirmelerin kökenleri ve kavramlar siyonistlerce tahrifata uğrattılıyor.³³ Kudüs merkeze alınarak bütün bir Filistin coğrafyasına Yahudi kökenler kurgulanıyor. Filistin coğrafyasının tarihte bilinen ilk yerleşikleri Kenanlıların ki bugünkü Filistinlilerin atası kabul edilirler, yok sayılması ya da Hz. Süleyman'ın sadece bir etnik kökenin peygamberi olarak kabul edilmesi ve daha da önemlisi hiç yapılmamış bir mabedi/Süleyman mabedini işgalin önemli bir sebebi olarak icat etmek gibi kurgular üretiliyor.³⁴ Arkeoloji de siyonist işgal ve inkâr politikasının önemli aracı olarak Filistin kültürel mirasını yok sayarak Filistin coğrafyasını ve geçmişini Yahudileştirmek için bir araç olarak kullanılıyor.³⁵ Genellikle Kitab-ı Mukaddes'teki mitler üzerinden kurulan tarih anlayışı bazen günün açık gerçeklerinin inkârına kadar varabiliyor. Bunun en bariz örneği; 19. yüzyılın sonlarında Filistin'in boş, kurak, insansız bir coğrafya olarak tanımlanması ve Yahudi göçünün bu gerekçeyle meşru kabul edilmesidir. Bu kurgu o derece etkili bir propaganda ile yapılmıştır ki göç eden bazı Yahudiler, Filistin'de Filistinlileri görünce şaşırılmışlardır. Bir diğer kurgu; Filistin'e gelen yerleşimci Yahudilerin, 70 yılında Romalıların sürgün ettiği Yahudilerin torunları olarak Filistin topraklarında doğal hak sahibi oldukları iddiasıdır. Oysa birçok akademik çalışma bunun aslında böyle olmadığını gösteriyor.³⁶ Yine 20. yüzyılın hemen başlarında emperyalizmden ödünç alınmış başka bir iddia; Yahudileri ilerlemeci ve modern, Filistinlileri ise ilkel bir toplum olarak

tanımlamaktır.³⁷ Filistinlilerin toprak satıldığı iddiası, 1948'de Nekbe olaylarında Filistinlilerin kendi iradeleriyle Filistin'i terk ettikleri, İsrail'in demokratik bir devlet olduğu gibi kurguların seviyesi soykırıma karşı çıkanların terörist ilan edilmesine ve Filistinlilerin/yeri gelirse diğer herkesin "insanimsı hayvanlar" olduğuna kadar varmış durumdadır.

Tüm bu kurgular karşısında hakikat arayışındakilerin Filistin davası ve İsrail sorununa dair derinlikli bir birikime sahip olmaları bir seçenek değil tarihsel ve ahlaki bir zorunluluktur. Elinizdeki kitap, Filistin davası ve siyonizm ile ilgili hakikat arayışında olanlar için rehber niteliğinde genel bir çerçeveye sunmayı hedeflemektedir.

Kaynakça

- Al-Arian, Sami. "ABD Kampüslerindeki Öğrenci Protestoları Dünyayı Nasıl Değiştirebilir?". Anadolu Ajansı (9 Mayıs 2024). Erişim 6 Temmuz 2025. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/gorus-abd-kampuslerindeki-ogrenci-protestolari-dunyayi-nasil-degistirebilir/3214289>
- Anadolu Ajansı. "ABD, Avrupa ve Avustralya'daki Üniversitelerde Filistin'e Destek Eylemleri Yaygınlaşarak Devam Ediyor". Anadolu Ajansı (21 Mayıs 2024). Erişim 6 Temmuz 2025. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-avrupa-ve-avustralyadaki-universitelerde-filistine-destek-eylemleri-yayginlasarak-devam-ediyor/3225777>
- Antalyalı, Ömer Lütfi. "Tarihsel Süreç İçerisinde Üniversite Misyonlarının Oluşumu". Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 6 (2007/2), 27.
- Aral, Berdal. "Filistin Yanlısı Batılı Akademyanın İsrail-Filistin Sorununu Ele Alış Biçiminde Görülen Başlıca Zaaflar ve Nedenleri." Akademi ve Siyonizm: Baskılar, Korkular ve İtirazlar, 7-27. Mardin: Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, 2024.
- Bakaç, Naman. "Liberalizm ve Demokrasinin Turnusolu: Amerikan Üniversitelerinde Gazze İsyanı – 1". Perspektif Online (14 Mayıs 2024). Erişim 6 Temmuz 2025. <https://www.perspektif.online/liberalizm-ve-demokrasinin-turnusolu-amerikan-universitelerinde-gazze-isyanı-1/>
- BDS Movement. "Boycott, Divestment, Sanctions." <https://bdsmovement.net/>
- Bortun, Vladimir. "How Academia Failed the Test of the War in Gaza". Jacobin. 2024. Erişim 6 Temmuz 2025. <https://jacobin.com/2024/07/academia-gaza-genocide-self-censorship>
- Butler, Judith. "There Can Be No Critique". Boston Review. (13 Aralık 2023). Erişim 6 Temmuz 2025. <https://www.bostonreview.net/articles/there-can-be-no-critique/>
- Cole, Jonathan R. "İsrail'e Taş Atan Edward Said'e Sahip Çıkan Columbia Üniversitesi, 23 Yıl Sonra Filistin Yanlısı Öğrenci Kulüplerinin Faaliyetlerini Askıya Aldı". çev. Aseña Günel. Serbestiyet, 2023. Erişim 6 Temmuz 2025. <https://serbestiyet.com/haberler/israile-tas-atan-edward-sai-de-sahip-cikan-columbia-universitesi-23-yil-sonra-filistin-yanlisi-ogrenci-kuluplerinin-faaliyetlerini-askiya-aldi-148086/>
- Çam, Tuğrul. "Fransa'da Siyonizm'i Destekleyen Karar Tartışma Yarattı". Anadolu Ajansı, 2019. Erişim 6 Temmuz 2025. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fransada-siyonizmi-destekleyen-karar-tartisma-yaratti/1664557>
- Delbanco, Andrew. Üniversite Neydi, Ne Durumda ve Nasıl Olmalı. İstanbul: Küre Yayınları, 2015.
- Garaudy, Roger. Siyonizm Dosyası. İstanbul: Pınar Yayınları, 1983.
- Gay, Claudine. "What Just Happened at Harvard Is Bigger Than Me". The New York Times (3 Ocak 2024). Erişim 6 Temmuz 2025. <https://www.nytimes.com/2024/01/03/opinion/clauidine-gay-harvard-president.html>
- İbrahim Anlaşmaları Bildirgesi. Erişim 6 Temmuz 2025. <https://www.state.gov/the-abraham-accords>
- Jones, Evan. "The University as a Crucial Battlefield for the Analysis of the Character of Israel and of Zionism." Akademi ve Siyonizm: Baskılar, Korkular ve İtirazlar, 51-65. Mardin: Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, 2024.
- Karadağ, Cüneyt. "Almanya'da Akademisyenlerin Peşine Düşen Eğitim ve Araştırma Bakanlığının 'Filistin'e Destek' Çelişkisi". Anadolu Ajansı (13 Haziran 2024). Erişim 6 Temmuz 2025. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/almanya-da-akademisyenlerin-pesine-dusen-egitim-ve-arastirma-bakanliginin-filistin-e-destek-celiskisi/3248582>
- Karadeniz, Sıtkı. "Hakikat, Gazze ve Sessizlik: Bilimin Hegemonik Kodları ve Sansür Rejimleri". Tezkire. Erişim 6 Temmuz 2025. <https://www.tezkire.net/gundem/hakikat-gazze-ve-sessizlik-bilimin-hegemonik-kodlari-ve-sansur-rejimleri>
- Lennard, Natasha. "Meet the First Tenured Professor to Be Fired for Pro-Palestine Speech". The Intercept (26 Eylül 2024). Erişim 6 Temmuz 2025. <https://theintercept.com/2024/09/26/tenured-professor-fired-palestine-israel-zionism/>
- Levidow, Les. "Siyonizm'e Batılı Devletlerin Desteği: Strateji İçin Çıkarımlar, Yahudi Perspektifinden Anti-Siyonizm". Çev. Özlem Özer. Yahudi Perspektifinden Anti-Siyonizm. İstanbul: İslami İn-

san Hakları Komisyonu (IHRC), 2010.

Oğur, Yıldırım. "Habermas'ın Kötülüğü Neden Sıradan?", Serbestiyet (18 Kasım 2023). Erişim 6 Temmuz 2025. <https://serbestiyet.com/gunun-yazilari/habermasin-kotulugu-neden-siradan-148696/>

Özar, Zeynep. "Hakikati Geri Almak: Parçalanmış Bir Dünyada Anlamı Yeniden İnşa Etmek." Vox Artistica (26 Mart 2025). Erişim 6 Temmuz 2025. <https://www.voxartistica.com/hakikati-geri-al-mak/>

Özdemir, Fatma Zehra. "Batı'nın Düşünce Dünyası ve Filistin Körlüğü: Žižek, Butler, Habermas ve Diğerleri". SETA Perspektif, 378 (Kasım 2023).

Pappe, Ilan. İsrail Hakkında On Mit. Ankara: Nika Yayıncılık, 2018.

Pappe, Ilan. Siyonizmi Pazarlamak: Atlantik'in İki Yakasında Siyonist Lobcilik. İstanbul: Ketebe Yayınları, 2024.

Pappe, Ilan. Unutulmuş Filistinliler: İsrail'deki Filistinlilerin Tarihi. İstanbul: Küre Yayınları, 2017.

Robinson, Nathan J. "The Wisdom of Edward Said Has Never Been More Relevant." Current Affairs: A Magazine of Politics and Culture. Erişim 6 Temmuz 2025. <https://www.currentaffairs.org/news/2023/10/the-wisdom-of-edward-said-has-never-been-more-relevant>

Said, Edward W. "The Intellectual Origins of Imperialism and Zionism." Gazette Review 2 (1977), 47-52.

Žižek, Slavoj. "The Real Dividing Line in Israel-Palestine", Project Syndicate (23 Ekim 2023). Erişim 6 Temmuz 2025. <https://www.project-syndicate.org/commentary/israel-palestine-hamas-and-hardliners-against-peace-by-slavoj-zizek-2023-10>

Dipnot

1. Karadeniz, "Hakikat, Gazze ve Sessizlik: Bilimin Hegemonik Kodları ve Sansür Rejimleri".
2. İbrahim Anlaşmaları Bildirgesi için bkz.; <https://www.state.gov/the-abraham-accords>.
3. Levidow, "Siyonizm'e Batılı Devletlerin Desteği: Strateji İçin Çıkarımlar, Yahudi Perspektifinden Anti-Siyonizm", 65.
4. Çam, "Fransa'da Siyonizmi Destekleyen Karar Tartışma Yarattı".
5. Garaudy, Siyonizm Dosyası, 15.
6. Robinson, "The Wisdom of Edward Said Has Never Been More Relevant".
7. Said, "The Intellectual Origins of Imperialism and Zionism", 47-52.
8. Cole, "İsrail'e Taş Atan Edward Said'e Sahip Çıkan Columbia Üniversitesi, 23 Yıl Sonra Filistin Yanlısı Öğrenci Kulüplerinin Faaliyetlerini Askıya Aldı".
9. Özdemir, "Batı'nın Düşünce Dünyası ve Filistin Körlüğü: Žižek, Butler, Habermas ve Diğerleri".
10. Oğur, "Habermas'ın Kötülüğü Neden Sıradan?".
11. Žižek, "The Real Dividing Line in Israel-Palestine".
12. Karadeniz, "Hakikat, Gazze ve Sessizlik: Bilimin Hegemonik Kodları ve Sansür Rejimleri".
13. Žižek'le ilgili bu değerlendirme Kamuran Gökdağ'la konuya dair yapılan bir sohbetten alınmıştır.
14. <https://x.com/Remroum/status/1747449373829562835>
15. Lennard, "Meet the First Tenured Professor to Be Fired for Pro-Palestine Speech".
16. <https://www.aa.com.tr/tr/dosya-haber/akademide-filistin-destekcilerine-baski/3371205>.
17. Gay, "What Just Happened at Harvard Is Bigger Than Me".
18. Butler, "There Can Be No Critique".
19. Karadağ, "Almanya'da Akademisyenlerin Peşine Düşen Eğitim ve Araştırma Bakanlığının 'Filistin'e Destek' Çelişkisi".

20. Al-Arian, "ABD Kampüslerindeki Öğrenci Protestoları Dünyayı Nasıl Değiştirebilir?"
21. Bakaç, "Liberalizm ve Demokrasinin Turnusolü: Amerikan Üniversitelerinde Gazze İsyanı – 1".
22. Anadolu Ajansı, "ABD, Avrupa ve Avustralya'daki Üniversitelerde Filistin'e Destek Eylemleri Yaygınlaşarak Devam Ediyor".
23. Bakaç, "Liberalizm ve Demokrasinin Turnusolü: Amerikan Üniversitelerinde Gazze İsyanı – 1".
24. Antalyalı, "Tarihsel Süreç İçerisinde Üniversite Misyollarının Oluşumu", 27.
25. Delbanco, Üniversite Neydi, Ne Durumda ve Nasıl Olmalı, 135.
26. Aral, "Filistin Yanlısı Batılı Akademyanın İsrail-Filistin Sorununu Ele Alış Biçiminde Görülen Başlıca Za-afklar ve Nedenleri", 7-27.
27. Bkz: BDS Movement. <https://bdsmovement.net/>
28. Jones, "The University as a Crucial Battlefield for the Analysis of the Character of Israel and of Zionism", 51-65.
29. Pappé, İsrail Hakkında On Mit, 15-16.
30. "Değişimi ve özgürlüğü yöneten bilgidir." Mottosu Beytülmağdis Akademik Çalışmalar Vakfı tarafından kullanılır.
31. Pappé, Siyonizmi Pazarlamak: Atlantik'in İki Yakasında Siyonist Lobcilik, 458.
32. Özar, "Hakikati Geri Almak: Parçalanmış Bir Dünyada Anlamı Yeniden İnşa Etmek".
33. Bkz Khalid El-Awaisi, 'Beytülmağdis İle İlgili Temel Kavramlar ve Yaklaşımlar'
34. Bkz Khalid El-Awaisi, 'Kudüs ve Filistin'in Tarihi'
35. Bilal Toprak, 'İşgal, İnkâr ve İnşa: Arkeolojinin Siyonist Tezahürleri'
36. Pappé, İsrail Hakkında On Mit, 10-11.
37. Pappé, Unutulmuş Filistinliler: İsrail'deki Filistinlilerin Tarihi, 325.